

PRODUKTIVITETSKOMMISJONEN

En offentlig kommisjon oppnevnt av Regjeringen for å fremme forslag som kan styrke produktivitet og vekstevne i norsk økonomi.

Utfordringene i offentlig sektor Kommisjonsleder Jørn Rattsø

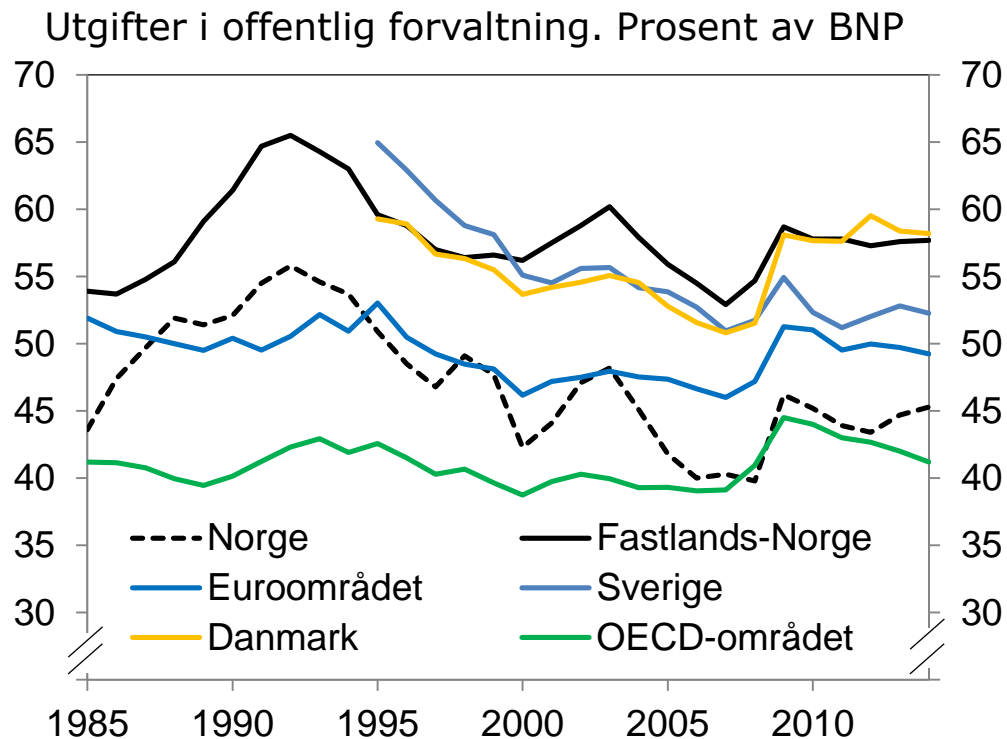
Seminar om produktiviteten i offentlig sektor,
Oslo 21. august 2014

Produktivitetskommisjonen skal:

- Kartlegge og analysere årsaker til den svakere produktivitsutviklingen siden 2005
- Fremme konkrete forslag som kan styrke produktiviteten og vekstevnen i norsk økonomi

Effektiv offentlig ressursbruk avgjørende

- Baumol
- Wagner
- Aldring

Hva er produktivitet?

$$\text{produktivitet} = \frac{\text{produksjon}}{\text{ressursinnsats}}$$

Utfordringer:

- Kvalitet vanskelig å tallfeste
- Særlig krevende i offentlig sektor
- Nasjonalregnskapet er av begrenset nytte i sektoren fordi mål for produksjon er sterkt påvirket av mål for ressursinnsatsen
- Ekstra utfordringer innenfor kollektive tjenester og forebygging
- «Kostra» og «Stat-Res» viktige nye hjelpemidler

Politikk istedenfor marked

- Gjør vi de rette tingene? Prioritering
- Gjør vi tingene rett? Styring
- Politikkenes virkemåte, begrenset mulighet til binding, strid om mål og midler
- Mange, sammensatte og kanskje motstridende mål, vanskelig måling av resultater
- Interessegrupper får gjennomslag, eks. samferdsel

Forvaltningsmodellen

- Offentlig forvaltning betyr styring fra toppen, instruksjon og budsjett, profesjonene står sterkt, tjenestetilbud tildeles
- Begrenset konkurranse, lite insentiver, regulert offentlig arbeidsmarked
- Styrke: Myndighetsutøvelse, kontroll, standardisering, demokratisk forankring
- Svakheter: Brukerorientering, fleksibilitet, innovasjon, omstillingsevne – produktivitet?

New public management

- Delegering/ fristilling: Selvstendige institusjoner med ansvar for eget resultat
- Konkurransen: Konkurransenutsetting, konkurranse om brukere, sammenlikningskonkurranse
- Incentiver: Stykkpris, resultatlønn, bonuser
- Valgfrihet: Bruker kan velge leverandør, institusjonene skal rettes mer mot brukerne
- Reformene skal fremme bedre tilpasning til brukerne og bedre produktivitet

Offentlig – privat

- Konkurransetsetting, private leverandører, offentlig finansiering: Sykehjem, skoler, barnehager
- Offentlig-privat-samarbeid (OPS), utbyggingsprosjekt settes ut til privat selskap
- Offentlige innkjøp (ca. 400 mrd kr), offentlige kjøp fra private
- Utfordring å sikre effektivitet og innovasjon i anbud og kontrakter

New public management reformer

- Delegering: Telenor, Avinor osv., regionale helseforetak, universiteter, politidistrikter osv.
- Konkurransen/valgfrihet for telefonkunder, pasienter, studenter osv.
- Incentiver/ målstyring: Ventetid sykehus, oppklaringsprosent politiet, leveringstid for post, karakterer i skolen
- Incentiver/ finansiering: Stykkpris i sykehus og høyere utdanning
- Mange nye tilsyn

For mye eller for lite New Public Management?

- Hva er resultatene?
- Har ikke delegert nok, fortsatt politisk overstyring?
Eks. sykehusene
- Perverse insentiver? Stykkpris gir kvantitet i høyere utdanning og vridning mot lønnsomme pasienter
- Pervers konkurranse? Bekymring for privat fløteskumming og svekking av offentlige institusjoner (sykehus)
- Lederlønnings og lønnsglidning

Fallgruber

- Insentiver er kraftfulle saker! Du får det du betaler for
- Måler vi det vi er interessert i?
- Kan målstyring svekke ansattes motivasjon?
- Kostnadskontroll?
- Aksepterer vi forskjellene?
- Ny arena for politikk, offentlige institusjoner i politisk spill
- Politikken får nye former, armlengdes avstand, men politisk ansvar

Kommunesektoren, styringsopplegg

- Utgjør 2/3 av offentlig sysselsetting
- Store oppgaver i velferdsstaten: skole, barnehager, omsorg, helse
- Store forskjeller i forutsetninger, statlig regulering for likhet i tilbud
- Rammefinansiering, liten lokal beskatningsfrihet, øremerking og handlingsplaner
- Kommunesektor orientert mer mot staten enn mot innbyggerne?

Kommunereform

- Store endringer i befolkning, oppgaver og infrastruktur; 85 % av befolkningsveksten fra 1970 til 2014 i de 20 største byene
- Holde på generalistkommuner?
- Bør større bykommuner i stedet få utvidede oppgaver?
 - Desentralisering av oppgaver og mer effektiv drift i tettbygde strøk
 - Krevende organisering av mellomnivået
- Reform og mer like forutsetninger kan gi mer lokalt ansvar og mindre statlig overstyring

Seminaropplegget

- Hvor er de største utfordringene for effektivitet og velferd?
- To sesjoner: kommunesektoren og statlig virksomhet
- Bruk mikrofon! (Seminalet overføres på nettet)
- Seminalet og innspill blir lagt ut på kommisjonens nettsted